

Úvodem

Kniha, kterou držíte v ruce, vznikla přepsáním a doplněním některých textů, které v uplynulých čtyřech letech doprovázely reportáže z cyklu Slavné dny na portálu Seznam.cz. Samotný název „Slavné dny“ vznikl na úplném začátku celého projektu, který má dnes už přes 170 dílů, a protože se rychle vžil, rozhodli jsme se ho zachovat i ve chvílích, kdy jsme začali vyprávět také o mnohých událostech, které jsou daleko spíše „neslavné“ než „slavné“.

Když jsme se však všichni společně bavili o tom, jak by se měla jmenovat tato kniha, došli jsme k názoru, že tentokrát bude vhodnější onen tradiční název „Slavné dny“ něčím doplnit. Věřím, že zvolený název „Slavné dny: 50+2 příběhy, které psaly historii“, je nejen věcně správný, ale především dobře vystihuje záměr celé knihy.

Klíčem pro výběr jednotlivých témat se stala myšlenka, že by bylo hezké mít jeden příběh pro každý z padesáti dvou týdnů roku. Mám radost, že až na dvě výjimky, které kalendář příštího roku úplně přesně nekopírují, se nám to podařilo. Doufám také, že jednotlivé příběhy jsou natolik různorodé, aby si každý čtenář dokázal najít alespoň několik takových, které ho zaujmou a třeba se z nich i něco nového dozví.

Původní texty, ze kterých jsem vycházel, nejsou zdaleka jen dílem mým, ale úplně stejnou měrou i mých kolegů: Andrey Maloveczké a Martina Krušiny. Oba budou v této knize nacházet nejen zachované kostry mnoha svých vyprávění, ale i řadu formulací, které jsem nechtěl měnit, protože bych prostě danou věc nedokázal vystihnout tak dobře, jako to udělali oni...

Andreo, Martine. Chtěl bych vám moc poděkovat a ubezpečit vás, že v mých očích jste nejen zcela přirozenými spoluautory této knihy, ale především – velmi, velmi dobrými přáteli.

P. Z.

Obsah

Vznik samostatné České republiky (1. ledna 1993)	8
Most Golden Gate (5. ledna 1933)	14
Jan Palach (16. ledna 1969)	20
Česka americkou ministryní zahraničí (23. ledna 1997)	26
Poslední koncert Beatles (30. ledna 1969)	32
Jaltská konference (4. února 1945)	38
Poslední císař (12. února 1912)	44
Bitva u Verdunu (21. února 1916)	50
„Vítězný únor“ (25. února 1948)	58
Španělská chřipka (4. března 1918)	64
Záhadná světla ve Phoenixu (13. března 1997)	70
První filmové představení (22. března 1895)	76
Nejhorší letecká katastrofa (27. března 1977)	82
Vražda Martina Luthera Kinga (4. dubna 1968)	88
První člověk ve vesmíru (12. dubna 1961)	94
Titanik (15. dubna 1912)	100
Výbuch jaderné elektrárny v Černobylu (26. dubna 1986)	106
Hitlerova sebevražda (30. dubna 1945)	112
Zkáza vzducholodi Hindenburg (6. května 1937)	120
Atentát na papeže (13. května 1981)	126
První sólový přelet Atlantiku (20. května 1927)	132
Mount Everest (29. května 1953)	138
Den D (6. června 1944)	144
Vyhlazení Lidic (10. června 1942)	150
Aféra Watergate (17. června 1972)	156
Milada Horáková (27. června 1950)	162

Tunguská událost (30. června 1908)	168
UFO u Roswellu (8. července 1947)	174
Koncert Live Aid (13. července 1985)	180
Člověk na Měsíci (21. července 1969)	186
Atomová bomba (6. srpna 1945)	194
Woodstock (15. srpna 1969)	200
Okupace Československa vojsky Varšavské smlouvy (21. srpna 1968)	206
Hurikán Katrina (28. srpna 2005)	212
Masakr na mnichovské olympiádě (5. září 1972)	218
Teroristické útoky na USA (11. září 2001)	226
Vznik Solidarity (17. září 1980)	232
Nejslavnější rovnice světa (27. září 1905)	238
Mnichovská zrada (30. září 1938)	244
Smrt Che Guevary (9. října 1967)	250
Zázrak ve Fátimě (13. října 1917)	256
Krach na newyorské burze (24. října 1929)	262
Vznik Československa (28. října 1918)	268
Lajka (3. listopadu 1957)	274
Pád Berlínské zdi (9. listopadu 1989)	280
Studenti proti totalitě (17. listopadu 1939 a 1989)	286
Atentát na Johna Fitzgeralda Kennedyho (22. listopadu 1963)	294
Objevení Tutanchamonovy hrobky (26. listopadu 1922)	302
Let číslo 19 (5. prosince 1945)	308
Vražda Johna Lennona (8. prosince 1980)	314
Dobytí jižního pólu (14. prosince 1911)	320
První letadlo (17. prosince 1903)	326

První sólový přelet Atlantiku

(20. května 1927)

33 hodin, které změnilly Charlese Lindbergha
z neznámého mladíka v největší světovou celebritu

© D. van Rossum

**Atlantský
oceán**
20. května 1927

Přeletět Atlantik letadlem je dnes zcela běžnou záležitostí. Ovšem v polovině dvacátých let minulého století byla situace naprosto odlišná. Letectví prodělávalo bouřlivý rozvoj, nicméně vzdálenost pět tisíc kilometrů, která dělila Evropu od východního pobřeží Ameriky, stále ještě vzbuzovala respekt. Stovky kilometrů už letadla létala běžně, tisíce ještě ne...

Přesto byl Atlantský oceán už dávno pokořen. Postarali se o to Britové John Alcock a Arthur Whitten Brown, když v roce 1919 vyrazili z kanadského města St. John's na ostrově Newfoundland a po šestnácti hodinách přistáli poblíž města Galway v Irsku. Jejich speciálně upravený bombardér Vickers z první světové války uletěl 3 040 kilometrů a přežil i nouzové přistání na místě, které ze vzduchu připomínalo louku. Ve skutečnosti to však byl močál a letadlo se do něj takřka zapíchlo. Letci jako první přeletěli Atlantik bez mezipřistání a za svůj počin byli povýšeni do šlechtického stavu.

Mnoho lidí jejich cestu však za opravdový přelet oceánu nepovažovalo. Alcock s Brownem dokázali propojit ostrovy náležející k americkému a evropskému světadílu, ale ne kontinenty samotné. Tato trasa byla o dva tisíce kilometrů kratší, a tak se záhy objevil názor, že teprve tehdy, až někdo absolvuje vzdálenost mezi dvěma velkými městy ležícími přímo na obou kontinentech, bude oceán skutečně překonán. Tento názor evidentně zastával i podnikatel Raymond Orteig, majitel newyorského hotelu Lafayette. V témže roce, kdy Alcock a Brown uskutečnili svůj historický let, vypsali cenu 25 tisíc dolarů pro toho, kdo jako první zdolá přímým letem trasu New York – Paříž: „Pánové. Jako pobídku odvážným letcům nabízím pod záštitou Amerického Aeroklubu cenu 25 000 dolarů tomu, kdo jako první přeletí bez mezipřistání Atlantský oceán z New Yorku do Paříže či z Paříže do New Yorku. Všechny ostatní detaily ponechávám na vašem vlastním uvážení. S úctou Raymond Orteig.“

Lindbergh se svým jednomotorovým strojem Spirit of St. Louis.

Zajímavé je, že prvních pět let se o získání ceny vůbec nikdo nepokusil, protože náklady spojené s investicemi do vývoje strojů několikanásobně převyšovaly vypsanou cenu a navíc – riziko bylo obrovské. Teprve v roce 1924 přišly první pokusy, které však pokaždé skončily nezdarem. Letadla totiž musela být vybavena velkými nádržemi benzínu a v lepším případě se vůbec nedokázala odlepit od země. V horším havarovala. Při sedmi různých nehodách se šest letců zabilo a tři další byli vážně zraněni.

A tak na začátku roku 1927 zůstává ve hře už jen pár hlavních kandidátů. Prvním z nich je Francouz René Fonck s renomé nejlepšího spojeneckého pilota první světové války. Tehdy se mu přezdívalo Eso všech es. Má za sebou známou leteckou továrnu Sikorsky, moderní letadlo se třemi obřími motory a tým kopilotů. Do Paříže chce přiletět v okázalém stylu, a proto na palubu svého letadla za sto tisíc dolarů nakládá i ledničku a pohovku. Jeho stroj je tak těžký, že se mu při startu utrhne podvozek. Fonck se těžce zraní a dva z kopilotů dokonce zahynou.

Jeho krajané, váleční hrdinové Charles Nungesser a François Coli, vyletí na hydroplánu Bílý pták z Paříže, ale nad Irskem ztratí rádiový kontakt a beze stopy zmizí. Nikdy se nenajdou ani těla obou letců, ani trosky jejich stroje.

Ve hře je dále nesmírně populární Američan Richard Byrd, který o rok dříve doletěl až k severnímu pólu. I jeho dotují obchodní magnáti a také on má k dispozici tým techniků a kopilotů. Jeho třímotorové letadlo America se však rozbije při zkušební letu. Jeden z kopilotů je zraněn těžce, Byrd sám vyvázne pouze s lehkým poraněním.

A konečně je tu jistý Charles Lindbergh. Je mu 25 let, téměř nikdo ho nezná a peníze nemá žádné. Jeho jediná seriózní praxe je pilotování poštovního letadla a na koupi a úpravu stroje, který nazve Spirit of St. Louis, tedy podle města, v němž žije, si musí půjčit patnáct tisíc dolarů v bance. Ale má jednu obrovskou devizu: do letectví je blázen a nebojí se riskovat.

Oproti konkurentům zvolí naprosto odlišnou strategii. Musí mít co nejllehčí letadlo, takže na rozdíl od svých soupeřů poletí úplně sám. Jeho stroj bude mít jen jeden jediný motor, všechno nepotřebné z letadla vyhází a doslova se obloží přídavnými nádržemi. Za nejdůležitější považuje dostatek paliva, a proto se dokonce zbaví padáku i vysílačky a ponechá si jen plovací vestu. A orientovat se hodlá pouze podle polohy Slunce a hvězd...

Je 20. května 1927 a Charles Lindbergh vyráží z letiště Roosevelt Field v New Yorku na svou nejdelší cestu. Vzlétá jako úplná nula, jeho start pozoruje jen hrstka zvědavců. V příštích více než třiceti hodinách se s nikým nesetká, s nikým nepromluví, a přesto se v okamžiku, kdy se znovu dotkne země, stane největší světovou celebritou.

Cesta, kterou má před sebou, je dlouhá a nesmírně těžká. Lindbergh během ní projde téměř všemi nesnáze, jaké mohou pilota potkat. Proletí mezi dvěma silnými bouřemi. Několik hodin poletí úplně naslepo v husté mlze. Namrznou mu křídla. Svou polohu většinou pouze odhaduje. Po 24 hodinách se navíc o slovo přihlásí únava. Osamělý pilot má vidiny a několikrát dokonce nakrátko usne. Spánku se brání velmi svérázným způsobem: „Abych se trochu osvěžil, nalétával jsem těsně nad hladinu oceánu a nechával se omývat vodní tříští,“ prohlásí po přistání.

Stejně bouřlivého uvítání jako v Paříži se Lindberghovi dostalo i po přeletu do Croydonu ve Velké Británii.

Ke konci je to opravdový očistec. Když pod sebou spatří Irsko a posléze i Anglii, ví, že teď už to dokáže. Do Paříže je to jen kousek. Navíc francouzská vláda nechá rozsvítit všechny ulice ve městech pod ním, aby bez obtíží našel pařížské letiště. Cestu mu ukazují i svítící automobily všude po silnicích. Francie má zprávy, že historický okamžik je na dosah ruky, a snaží se novodobému hrdinovi jeho úkol co nejvíce ulehčit.

V sobotu 21. května 1927 krátce před půl jedenáctou večer dosedá Spirit of St. Louis na plochu letiště Le Bourget. Jeho pilot se právě stal prvním člověkem, který sám přeletěl Atlantský oceán. Trvalo mu to 33 a půl hodiny a uletěl 5 809 kilometrů.

Lindberghovo přistání obrátilo celou Paříž vzhůru nohama. Lidé toužili vidět tento historický okamžik za každou cenu, což způsobilo údajně největší dopravní zácpu, jakou město do té doby zažilo. Na letištní ploše čekalo na úspěšného pilota 150 tisíc nadšených lidí, kteří ho doslova vyzvedli z kokpitu a půl hodiny ho na ramenou nadšeně nosili po letišti. Kdyby nebylo francouzských vojenských letců, vojáků a policie, lidé by snad Lindbergha samým nadšením umačkali a jeho stroj rozebrali na suvenýry. Nakonec však znavený letec i jeho letoun skončili v bezpečí hangáru.

Z neznámého Lindbergha se rázem stal nejznámější člověk na zemi. Všude, kam dorazil, na něho čekal obrovský dav. V Bruselu, v Londýně. Cestou zpátky k americkým břehům ho doprovázela celá námořní flotila. Na slavnosti v New Yorku před ním pochodovalo deset tisíc vojáků. Časopis Time jej vyhlásil osobností roku. Nikdy předtím, ani potom neobdržel toto ocenění někdo tak mladý. A kniha, kterou o svém letu napsal a kterou nazval *We* (česky *My, tedy „já a moje letadlo“*) se stala americkým bestsellerem roku 1928. Prodal se jí 650 tisíc výtisků.

Lindberghův další život už tak zářivý nebyl. V roce 1932 byl unesen a zavražděn jeho dvouletý syn. Média

Charles Lindbergh (1902–1974), americký letec, známý také jako Lucky Lindy nebo Osamělý orel.

tuto tragédii překřtila na „Zločin století“. Lindbergh byl rozporuplnou osobností. Sympatizoval s Hitlerem a nacistem a měl negativní postoj k Židům. Také vždy kritizoval své kolegy letce za to, že prohánějí každou sukni, avšak po jeho smrti se ukázalo, že kromě šesti dětí se svou manželkou měl ještě sedm dalších se třemi ženami v Německu a ve Švýcarsku.

Lindberghovou osobní tragédií či výčtem jeho pomýlení nebo pokrytectví by tento příběh končit neměl. Tento příběh vypráví o letu z New Yorku do Paříže v roce 1927 a končí na stejném místě jako tato cesta. Vrcholným okamžikem Lindberghova života, kdy ho na letišti Le Bourget vítá nadšený dav a z Charlese Lindbergha se v tu chvíli stává jeden z největších hrdinů 20. století.

Zločin století

Tak se říkalo případu, který v první polovině 30. let hýbal celou Ameriku.

1. března 1932 zmizel z postýlky ve druhém patře Lindberghova domu poblíž městečka Hopewell v New Jersey jeho prvorozený syn Charles Augustus Lindbergh junior. Chlapečkovi bylo teprve dvacet měsíců. Rozběhlo se desetitýdenní pátrání po únosci, který za informaci o dítěti požadoval výkupné 50 tisíc dolarů.

2. dubna 1932 byly peníze (částečně v hotovosti a částečně v tzv. zlatých certifikátech) složeny, avšak před jejich předáním byla zaznamenána všechna čísla bankovek a certifikátů. Obdržené informace o dítěti se ukázaly jako nepravdivé. Jak později vyšlo najevo, chlapeček byl v té době už mrtev.

12. května 1932 našel jeho ostatky náhodou řidič kamionu. Ležely v lese u silnice nedaleko Lindberghova domu. Přes pokročilý stupeň rozkladu Lindbergh těličko, které po smrti ještě pravděpodobně potrhala lesní zvěř, osobně identifikoval. Po únosci se přes všechno pátrání na dva roky slehla zem.

19. září 1934 byl na základě předchozího použití zlatých certifikátů z výkupného zadržen Bruno Richard Hauptmann, čtyřiatřicetiletý imigrant z Německa. Následně se v garáži jeho domu v Bronxu našlo přes 13 tisíc dolarů. Čísla bankovek a certifikátů se shodovala s označenými sériemi z výkupného. Hauptmann byl obviněn z vraždy a uprostřed mediálního šílenství souzen.

13. února 1935 ho porota jednomyslně uznala vinným a byl odsouzen k trestu smrti. On sám se však k činu nikdy nepřiznal a až do úplného konce tvrdil, že je nevinný. Z vězení poslal několik žádostí o milost, všechny však byly zamítnuty.

Charles Lindbergh se svou ženou Annou Morrow Lindberghovou.

3. dubna 1936 byl Hauptmann popraven na elektrickém křesle. Předtím odmítl poslední návrh guvernéra New Jersey, který mu nabídl zmírnění trestu na doživotní vězení výměnou za úplné doznání.

Dodnes se o Zločinu století objevují nejrůznější teorie. Podle některých byl Hauptmann skutečně nevinný, podle dalších nemohl jednat sám, ale měl spolupachatele. Bezprostředně po únosu přijal Kongres tzv. Lindberghův zákon a ustanovil, že každý únos, při němž bude překročena hranice mezi jednotlivými státy USA, bude považován za federální zločin.

Na konci roku 1935 poslal Lindbergh svou rodinu, které tragédie i následný soud zásadně změnily život a vzaly jí jakékoliv soukromí, tajně do Evropy a po Novém roce odcestoval za ní. Do Ameriky se Lindberghovi vrátili až těsně před začátkem druhé světové války v dubnu 1939.

Kniha „Slavné dny – 50 + 2 příběhy, které psaly historií“ přibližuje poutavou formou řadu významných a zajímavých událostí moderních dějin. Ty jsou plné neuvěřitelných příběhů. Jen se musejí umět vyprávět. Stručně, jasně, a přitom poutavě. Novinář a moderátor Pavel Zuna je velmi zdatný vypravěč. Do této knihy vybral 52 událostí, které změnilы tvář tohoto světa.

Jak vzniklo Československo. Proč byla svržena atomová bomba. Jak došlo k výbuchu Černobylu. Kde byl poslední koncert Beatles. Proč skončila éra vzducholodí.

Kniha je inspirována seriálem Slavné dny, který Pavel Zuna v autorském týmu s Andreou Maloveczkou a Martinem Krušinou připravuje pro Seznam.cz a internetovou televizi Stream.cz. Každou z epizod (ke konci roku 2014 je jich více než 170) zhlédly statisíce diváků a podle ohlasů je používají i učitelé ve školách při hodinách dějepisu.

Knižní podoba je značně rozšířená a doplněná množstvím fotografií, map a nákresů. Tvoří tak celek, který dokáže výstižně a v souvislostech postihnout události, o nichž stojí za to něco vědět, a které by neměly upadnout v zapomnění.

„Pěkné, stručné, výstižné a poučné.“

„Skvělá práce, těch několik hlavních informací shrnutých do pár minut je tak akorát, aby to nezačalo nudit.“

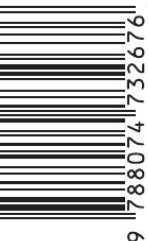
„Z vašich dokumentů si pamatuju o hodně víc než ze školních lavic :)“

(z internetové diskuze u pořadu Slavné dny na Stream.cz)

≡ KNIHA ZLIN

SEZNAM.CZ

stream isifä

9 788074 732676